

Leven met de wind: Rolf Wassens 50 jaar molenaar!

Tekst: Johan T. van Dijk
Beeld: Jelte Oosterhuis

Een molenaarsjubileum van 50 jaar komt niet zo heel vaak voor en in de provincie Groningen was er nog geen molenaar die bij leven en welzijn mocht vieren dat hij of zij het getuigschrift (vrijwillig) molenaar 50 jaar in handen had. Rolf Wassens, inmiddels alweer een aantal jaren inwoner van Wildervank, bereikte deze bijzondere mijlpaal als eerste. Tijd voor een uitgebreid interview met deze molenaar die ook vele jaren van zijn passie zijn beroep heeft gemaakt.

Erfelijk belast

Je kunt gerust stellen dat Roelof H. Wassens (1953) erfelijk belast is. Als telg uit een Drentse molenaarsfamilie lijkt het misschien weinig verrassend dat Rolf een lange staat van dienst als mulder heeft, maar dat ligt toch iets genuanceerder. 'Mijn opa was molenaar op de molen in Balkbrug die tegenwoordig bekend staat als De Star. Hij had drie zoons, maar die kozen juist allemaal voor een ander bestaan dan als molenaar omdat ze niet hetzelfde zware en harde bestaan wilden hebben als hun vader' begint Rolf te vertellen over zijn familiegeschiedenis. Als klein ventje ging Rolf met zijn grootvader mee naar de molen, de draaiende wieken maakten toen al een onuitwisbare indruk op hem. Opa Wassens overleed vrij jong, maar bij zijn kleinzoon was het molenvuur ontstoken. Toen Rolf ging studeren in Groningen meldde hij zich voor de opleiding tot vrijwillig molenaar bij Bernard Dijk. Rolf was een van zijn allereerste cursisten. Harm van Huis uit Garnwerd, de eerste gediplomeerde vrijwillig molenaar van de provincie Groningen, had zijn opleiding in Hattem moeten volgen, maar Rolf had het geluk dat hij bij Dijk terecht kon: theorieles in het muldershuisje naast poldermolen De Eolus aan het Aduarderdiep bij Den Ham en praktijkinstructie op korenmolen De Onderneming in Vierhuizen. 'Dijk was een fantastische leermeester, al hield die er soms wel stellige meningen op na. Maar terugkijkend kunnen we hem zeer dankbaar zijn voor zijn pionierswerk' vertelt Rolf over die periode. Op 3 juni 1973 slaagde Rolf voor het molenaarsexamen op korenmolen De Meeuw in Garnwerd.

Vrijwilliger of beroeps?

Naast Balkbrug was Rolfs familie molenaar in onder andere het Drentse Zuidwolde en in Midlaren. Het was op een andere Drentse molen waar de kiem werd gelegd voor Rolfs werk als ambachtelijk korenmolenaar. 'Ik woonde op kamers in Peize en begin jaren zeventig was de korenmolen in het dorp net gerestaureerd en had bakker Koning bedacht dat hij met het meel van de molen wilde gaan werken. Bart Schokker werd als molenaar

aangetrokken en ik heb heel wat uurtjes bij hem op de molen doorgebracht en zo de beginselen van het malen geleerd' legt Rolf uit. Ook kwam hij in die periode wel op de molen van Bökkers in het Overijsselse Olst, al werd daar toen niet zoveel gemalen. De nodige praktijkervaring deed Rolf ook op bij Sikkens in Munnekezijl. De geschiedenisstudent wilde graag zijn brood met de molen gaan verdienen, maar zag geen mogelijkheden. Het was molenaar Schokker die hem ertoe aanzette om toch professioneel aan de slag te gaan. Er was echter nog niet zoveel werk. Direct na het behalen van zijn getuigschrift hielp Rolf mulder Jan Pol in Dalen op de molen mee bij de eerste cursus voor (vrijwillig) molenaars in Drenthe. Ondertussen zag hij bij zijn familie in het Drentse Zuidwolde dat zo'n bedrijf rond de molen toch wel erg leuk was. In 1974 was er door enthousiaste bakkers, vrijwillig molenaar en ambtenaar Monumentenzorg Jos Gunneweg en de gemeente voor gezorgd dat korenmolen De Vrijheid in Schiedam weer in vol bedrijf gekomen was. Door zijn kandidaatscriptie, met de achteruitgang van windmolens als onderwerp, kwam hij in dezelfde tijd al voor het eerst in Schiedam terecht. Maar Rolf bleef ook verder rondreizen, mede dankzij de inspanningen van Arie de Koning, de latere directeur van De Hollandsche Molen. Op de molens van Oudorp en Vragender werd Rolf een vaak geziene gast. Frans Gunnewick, de molenaar van Vragender, was bijna een vaderfiguur voor Rolf. 'Er waren meerdere ambachtelijke maalbedrijven, stel je toch eens voor dat mij dat ook zou lukken' hield Rolf zich steeds voor ogen. In 1976 werd het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde (AKG) opgericht. Rolf kwam gelijk in het bestuur als tweede secretaris. Naar voorbeeld van Schiedam gingen meer molens in den lande aan het malen zoals in Wervershoof en Groesbeek. In 1977 ging Rolf zelf als tweede molenaar in Schiedam aan de slag en genoot hij van de 'vrijheid op De Vrijheid'. Men kon er een redelijke boterham aan overhouden: alle partijen betaalden goed. De verandering van de opvatting van voeding had daar zeker mee te maken: geen witbrood meer! Volkorenbrood werd voorheen als minder-

waardig gezien, maar steengemalen volkorenmeel kreeg een sterke voorkeur in deze periode.

Feerwerd

Bij Rolf kwam steeds meer het besef dat hij wel voor zichzelf wilde beginnen. Zijn toenmalige echtgenote kwam uit Groningen en wilde daar ook graag wonen. In die tijd was Henk Epskamp als beroepsmolenaar op koren- en pelmolen Joeswert in Feerwerd actief. 'Henk kon daar een inkomen uithalen, ook met dank aan de biologische bakkerijen, echte pioniers in die tijd' vertelt Rolf. 'Feerwerd' draaide voor een groothandel die weer leverde aan bakkerijen. Persoonlijke omstandigheden noodzaakten Henk Epskamp te verhuizen en mede via Rolfs voormalige instructeur Bernard Dijk, destijds bestuurslid van Molenstichting De Meeuw en Joeswert, werd Rolf in 1980 beroeps-

molenaar op de Joeswert. Twee jaar later werd hij na vele jaren studievertraging doctorandus in de geschiedenis. De zaken liepen heel goed: er werd geleverd aan diverse groothandels en met name op de molen in Garnwerd werd veel van het gemalen meel aan particulieren verkocht, tezamen met handwerkjes van vrouwen uit het dorp. Een groot deel van deze inkomsten kwam ten goede aan het onderhoud van de Joeswert. Rond 1983 werd de Joeswert met dank aan Duitse onderdelen uitgebreid met een tweede koppel maalstenen, dat bij windstilte ook door een elektromotor kan worden aangedreven. Timmerman en (vrijwillig) molenaar Jacob Oosterhof nam veel klussen binnen de molen op zich en ook (vrijwillig) molenaar Libbe Kooistra kwam assisteren. 'Zo werd er tien à twaalf ton per week gemalen. Daarnaast kwam er het SpeltProject Pieterburen

en was er een bierbrouwerij in Ezinge. Dat ging tot het einde van de jaren negentig goed. Toen kwam er een landelijke teruggang, de concurrentie van de grote jongens was groot. In Schiedam viel het zelfs helemaal stil' herinnert Rolf zich van deze periode. Ook in Feerwerd viel een grote afnemer af: bakkerij Impuls in Pieterburen stopte vrij plotseling, de brouwerij ging failliet. Alhoewel ook Rolfs bedrijf aan een zijden draadje hing, ging hij niet bij de pakken neerzitten: hij vond werk bij de bloemenveiling in Eelde en werkte daar in de ochtend samen met een bijzondere club mensen, voornamelijk meer kleine ondernemers die met alleen hun bedrijf het hoofd financieel niet boven water konden houden.

Organist Rolf

De passie voor de wind mag voor Rolf wel duidelijk zijn waar het molens betreft, maar muziek en (kerk)orgels waren én zijn altijd ook erg belangrijk voor hem geweest. Al vanaf zijn 16e is Rolf ook actief als organist. 'Ook een orgel werkt met en op wind, misschien dat het me daarom juist ook zo aanspreekt. En het is gewoon fantastisch om op zo'n schitterend oud instrument te kunnen spelen' meldt Rolf over zijn andere grote liefhebberij. Juist via de contacten van zijn collega-organist Kor van Dijk van het historische Van Damorgel in de kerk van Garnwerd, rolde hij op latere leeftijd in het onderwijs. En niet als geschiedenisleraar, maar als parttime leraar economie: 'Ik ben sociaal-economisch historicus en kon boekhouden vanwege mijn bedrijf, en omdat juist in die hoek een lerarentekort was kon ik daar terecht.' Hij kon zo voldoende verdienen om met de molen door

te blijven gaan en het lesgeven was fysiek veel minder belastend dan het werk op de bloemenveiling. 'En ik heb zo ook nog een klein pensioentje opgebouwd' voegt Rolf er met zijn karakteristieke glimlach aan toe. Na het overlijden van Bernard en Riek Dijk, woonde hij met zijn toenmalige partner een aantal jaren naast De Eolus. Toch vond hij het te eenzaam op die plek, 'al waren de wolkenluchten wel fantastisch.' Ook het beheer van twee molens viel hem zwaar. Uiteindelijk kwam Rolf met zijn grote liefde Johanna, met wie hij inmiddels alweer zeven jaar getrouwd is, terecht in Wildervank, tegenover de kerk: hij hoeft de straat maar over te steken en kan orgelspelen!

Weer vrijwilliger

Ooit begon Rolf als vrijwilliger in de molenwereld en de cirkel is wat dat betreft rond: nadat hij het maalbedrijf in Feerwerd van de hand had gedaan aan een opvolger, is hij nog regelmatig als vrijwilliger op de Joeswert te vinden. En een van zijn grote specialiteiten, het billen (scherpen) van maalstenen, oefent hij ook nog op vrijwillige basis uit voor collega's. Niet alleen in Nederland, maar ook over de grens in het Oostfriesse Spetzerfehn. Ook is hij weer secretaris geworden van het AKG en schrijft hij regelmatig voor molenbladen als Molens van De Hollandsche Molen en de Molenwereld. Het malen en kruien valt hem vanwege rugklachten wat zwaarder, maar verder is Rolf nog gezond en geniet hij er erg van dat hij meer tijd heeft om bijvoorbeeld met zijn vrouw op reis te gaan en te wandelen en fietsen. Terugkijkend op 50 jaar molenaarschap ziet hij dat het niet vanzelf gegaan is, maar hij zou het zo weer doen!